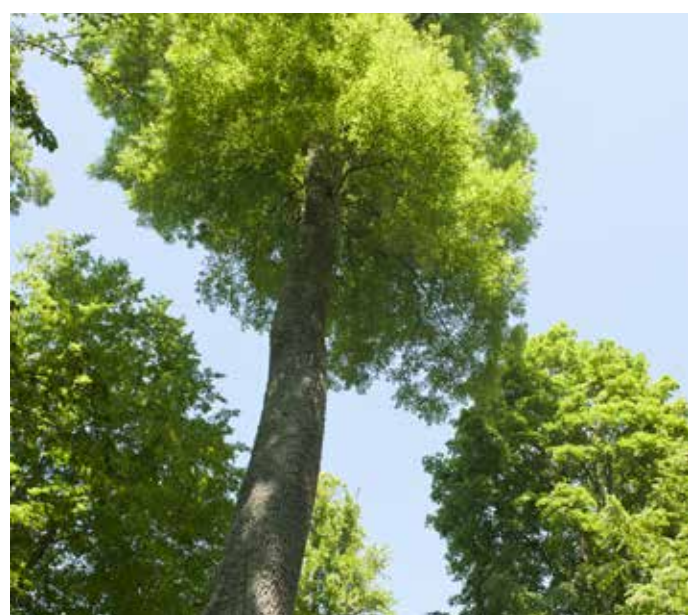
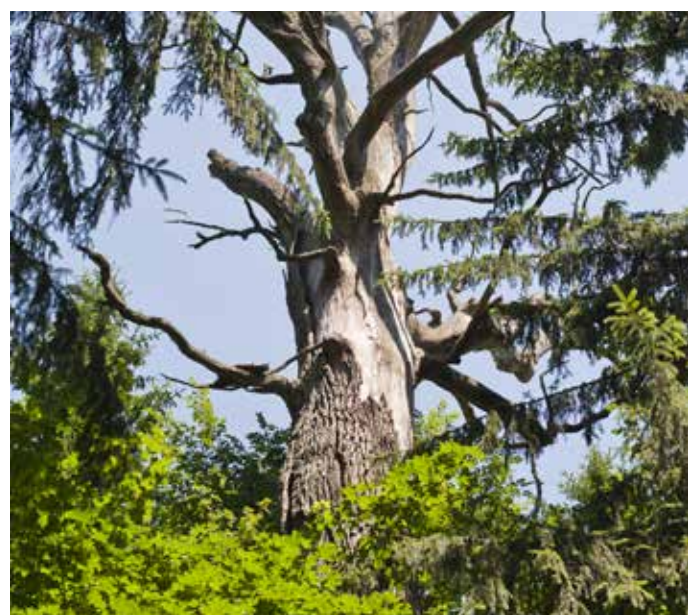

DRZEWA PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ POLSKI

Kalendarz 2016

Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat”

ul. Noniewicz 91, 16-400 Suwałki

tel/fax 87-565-02-58

pryzmat@pryzmat.org.pl

www.pryzmat.org.pl

Autorzy zdjęć: Michał Dyczewski, Wojciech Kamiński

Tekst: Wojciech Kamiński

Nakład: 500 szt.

Egzemplarz bezpłatny

SOSNA

Styczeń January / Januar

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
53	28 Antoniego, Cezarego	29 Dawida, Dominika	30 Eugeniusza, Irminy Sylwester	31 Sylwestra, Melanii	1 Mieczysława, Mieszka Nowy Rok	2 Izydora, Makarego	3 Arlety, Danuty
1	4 Eugeniusza, Tytusa	5 Hanny, Szymona	6 Kacpra, Melchiora, Baltazara Trzech Króli	7 Juliana, Lucjana	8 Mściława, Seweryna	9 Marceliny, Juliana	10 Dobiesława, Wilhelma
2	11 Honoraty, Matyldy	12 Arkadiusza, Czesława	13 Bogumiły, Weroniki	14 Felixsa, Hilarego	15 Izydora, Pawła	16 Marcelego, Włodzimierza	17 Antoniego, Rościława
3	18 Małgorzaty, Piotra	19 Henryka, Mariusza	20 Fabiana, Sebastiana	21 Agnieszki, Jarosława Dzień Babci	22 Anastazego, Wincentego Dzień Dziadka	23 Ildefonsa, Rajmunda	24 Franciszka, Rafała
4	25 Miłosza, Pawła	26 Pauliny, Seweryna	27 Jana, Przemysława	28 Tomasza, Walerego	29 Franciszka, Zdzisława	30 Macieja, Martyny	31 Ludwika, Marceliny

osna zwyczajna (*Pinus sylvestris*). Najliczniej obecny gatunek drzew w Polsce. Pomimo, że na ogół uchodzi za gatunek lasotwórczy, to nierzadko można ją spotkać w śródpolnych zadrzewieniach i „ekotonach” łączących leśne ekosystemy. Doskonale znosi duże wahania temperatury, a do życia wystarcza jej niewielka ilość opadów atmosferycznych. Rośnie także tam, gdzie okres wegetacji wynosi zaledwie 2 miesiące, a temperatura zimą dochodzi do – 50°C. Może rosnąć zarówno na ska-
le, jak i na suchych piaskach czy torfach. Do dobrego wzrostu wymaga jednak gleb świeżych i dość głębokich. Nie lubi gleb ciężkich, nie odpowiadają jej również gleby zbyt zasobne, na których rośnie szybko, ale wytwarza drewno szerokostoiście, mało trwałe i słabe. Na glebach podmokłych, wilgotnych i torfiastych rośnie bardzo powoli i wówczas, w wieku kilkudziesięciu lat pień osiąga zaledwie kilka centymetrów średnicy. Ze względu na swoje małe wymagania w stosunku do warunków glebowych, szybko zajmuje wolne przestrzenie na nieużytkach i piaszczystych gruntach rolnych, na których zaniechano uprawy ze względu na niskie plony. Jest nieodzownym elementem polskiego krajobrazu. Łatwo ją rozpoznać po wyglądzie igieł skupionych po dwie w jednym pęczku. Ze względu na swoją liczną obecność jest znaczącym „producentem” tlenu. Szacuje się, że dojrzała sosna potrafi wyprodukować dziennie ok. 1500 l. tlenu, co zaspokaja potrzeby trzech dorosłych ludzi w ciągu doby. Jak niemal wszystkie „iglaki”, sosna należy do gatunków obficie wydzielających lotne związki eteryczne pozbawiające powietrze aktywnych wirusów i bakterii chorobotwórczych.

Z punktu widzenia zadrzewień, sosna nie wypełnia znaczących funkcji. Można ją sadzić przy budynkach mieszkalnych, a szczególnie przydatna okazuje się być przy rekultywacji terenów przemysłowych i wysypisk. Wśród pól i przy drogach spotykać można pojedyncze egzemplarze tego gatunku, ale zazwyczaj występuje on na większym obszarze, tworząc wielkopowierzchniowe, przeważnie jednogatunkowe zadrzewienia, które w przyszłości mogą stać się lasem. Ze względu na swoją wybitną światłożądność sosna zajmuje I piętro w drzewostanie lub zadrzewieniu.

Słowianie w swoich wierzeniach doceniali sosnę i czuli do niej respekt. Uznawali ją za symbol męstwa, zwycięstwa i płodności.

WIERZBA

Luty February / Februar

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
5	1 Brygidy, Ignacego	2 Joanny, Marii Ofiarowanie Pańskie	3 Błażeja, Hipolita	4 Andrzeja, Weroniki Tłusty Czwartek	5 Agaty, Jakuba	6 Bohdana, Doroty	7 Romualda, Ryszarda
6	8 Jana, Piotra	9 Cyryla, Eryka Ostatki	10 Jacka, Gabiela Popielec	11 Lucjana, Marii	12 Eulalii, Juliana	13 Grzegorza, Katarzyny	14 Walentego, Zenona Walentynki
7	15 Faustyna, Jowity	16 Danuty, Julianny	17 Łukasza, Zbigniewa	18 Konstancji, Symeona	19 Arnolda, Konrada	20 Leona, Ludmiły	21 Eleonory, Feliksa
8	22 Małgorzaty, Marty	23 Damiana, Romany	24 Bogusza, Macieja	25 Cezarego, Wiktora	26 Aleksandra, Mirosława	27 Anastazji, Gabriela	28 Makarego, Romana
9	29 Antonia, Oswald	1 Albina, Antoniny	2 Heleny, Radosława	3 Maryny, Tycjana	4 Eugeniusza, Kazimierza	5 Adriana, Fryderyka	6 Agnieszki, Jordana

Wierzba (*Salix L.*). Rodzaj pospolicie występujący na terenach zasobnych w wodę. W Polsce północno - wschodniej najczęściej spotykane gatunki drzewiaste, to wierzba biała (*Salix alba*), wierzba krucha (*Salix fragilis*) i wierzba iwa (*Salix caprea*).

Wierzby, to drzewa szybko rosnące i krótkowieczne, odznaczające się dużymi zdolnościami regeneracyjnymi. Często występujące w zadrzewieniach przydrożnych.

Z punktu widzenia przyrodniczego rola wierzb jest znacząca. Pełnią m.in. funkcje wodochronne, dostarczają dużej masy martwego drewna niezbędnego dla rozwoju różnorodności biologicznej. Rozpadające się pnie i powstające w nich dziuple, to znakomite kryjówki dla dziko żyjących zwierząt.

Częsta jest w Polsce praktyka ogławiania wierzb. Do tworzenia takich form wykorzystuje się najczęściej wierzby białą i kruchą lub ich mieszańce. Dla wielu osób, w tym malarzy, fotografików i poetów, wierzby głowiaste stanowią symbol polskiej wsi, a nawet naszego kraju.

W wierzeniach Słowian, wierzba zajmowała dość niechlubne miejsce. Była uważana za siedzibę demonów. Wiązało się to prawdopodobnie z jej wyglądem. Zwisające nisko nad ziemią gałęzie przypominały ludziom włosy dziewczyny, smutnie rozpuszczone nad wodą na znak żałoby.

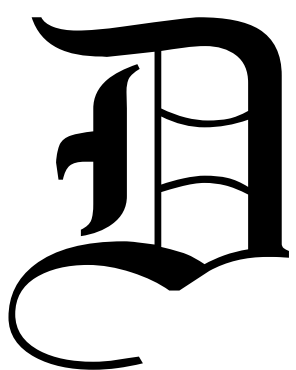

DĄB

Marzec March / März

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
9	29 Antonia, Oswald	1 Albina, Antoniny	2 Heleny, Radosława	3 Maryny, Tycjana	4 Eugeniusza, Kazimierza	5 Adriana, Fryderyka	6 Agnieszki, Jordana
10	7 Felicja, Pawła	8 Beaty, Jana Dzień Kobiet	9 Brunona, Franciszki	10 Aleksandra, Cypriana Dzień Mężczyzn	11 Benedykta, Konstantego	12 Alojzego, Bernarda	13 Bożeny, Krystyny
11	14 Jakuba, Matyldy	15 Klemensa, Longina	16 Hilarego, Izabeli	17 Gertrudy, Patryka	18 Boguchwały, Cyryla	19 Józefa, Bogdana	20 Aleksandry, Eufemii Niedziela Palmowa
12	21 Benedykta, Lubomira I Dzień Wiosny	22 Bogusława, Katarzyny	23 Oktawian, Pelagia	24 Bertrada, Szymon Wielki Czwartek	25 Ireneusza, Marii Wielki Piątek	26 Emanuela, Larysy Wielka Sobota	27 Ernesta, Jana Wielkanoc
13	28 Anieli, Aleksandra Poniedziałek Wielkanocny	29 Eustachego, Helmuta	30 Amadeusz, Mamertyn	31 Balbina, Beniamin	1 Grażyny, Hugona Prima Aprilis	2 Franciszka, Teodozji	3 Ingi, Ryszarda

dąb (*Quercus L.*) - symbol ognia, długowieczności, siły i zdrowia. Jedno z najdłużej żyjących drzew w Polsce. W regionie północno - wschodnim rodzimym i najczęściej spotykanym gatunkiem jest dąb szypułkowy (*Quercus robur*). Osiąga wysokość 35m, a obwód pnia u najgrubszych osobników sięga 10m. Najstarszym przedstawicielem tego gatunku na terenie kraju jest dąb Bolesław rosnący w okolicach Kołobrzegu, którego wiek szacuje się na ok. 800 lat. Długowieczność dębów za-

pewnia zwierzętom wieloletnie miejsca schronienia i rozrodu. Drzewa te stanowią ważną bazę pokarmową dla m.in. dzików i wiewiórek. Największe skupisko dębów szypułkowych (ok. 3000 szt.) znajduje się w Puszczy Białowieskiej.

Dąb szypułkowy jest gatunkiem światłożadnym, ale w zadrzewieniu i drzewostanie może równie dobrze występować w I jak i w II piętrze, pod częściowym ocienieniem. Mniej przydatny jest w niższej warstwie - podszycie. Dobrze znosi mroźny klimat północno - wschodniej Polski. Lubi siedliska żyzne o glebach świeżych. Dobrze czuje się zarówno na piaskach gliniastych i glinach, jak i nadrzecznych madach, czy bardzo żyznych czarnoziemach, albo też płytkich wapiennych rędzinach. Nie powinno się go natomiast sadzić na torfowiskach. Ze względu na osiąganą potężną rozmiarów nie jest wskazane wprowadzanie tego gatunku na szczytach stromych zboczy oraz urwisk, narażonych na działanie silnych wiatrów.

Dąb może rosnąć w praktycznie wszystkich formach zmieszania, zarówno pojedynczo jak i w grupach, czy też w zadrzewieniach wielkopowierzchniowych - jedno lub wielogatunkowych. Może być z powodzeniem wprowadzany przy drogach wszystkich kategorii użytkowania, w zadrzewieniach śródpolnych poza strefą stykową z polami uprawnymi, w pobliżu budynków użyteczności publicznej i gospodarczych. Nie powinien być sadzony w bezpośrednim sąsiedztwie budynków mieszkalnych, upraw ogrodnich i na obszarach przemysłowych. Nie nadaje się na osłony przeciwsłoneczne, ale dzięki silnie rozbudowanej koronie spełnia funkcje przeciwwietrzne i dźwiękochłonne. Nie spełnia istotnych funkcji produkcyjnych, poza oczywiście cennym drewnem.

Pod względem krajobrazowym dąb odznacza się późnym rozwojem liści oraz ozdobnym pokrojem i strukturą korony.

W wierzeniach ludowych Słowian dąb był drzewem świętym. W jego cieniu często odbywały się koronacje i narady. Szczególnie cenne były dęby uderzone przez piorun. Uważano, że takie drzewa są naznaczone przez boga. Wierzono, że dęby leczą wiele dolegliwości. Plemienni szamani używali dębów zarówno do zdejmowania z ludzi chorób, jak i rzucania uroków.

GRAB

Kwiecień April / April

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
13	28 Anieli, Aleksandra	29 Eustachego, Helmuta	30 Amadeusz, Mamertyn	31 Balbina, Beniamin	1 Grażyny, Hugona Prima Aprilis	2 Franciszka, Teodozji	3 Ingi, Ryszarda
14	4 Benedykta, Izydora	5 Ireny, Julianny	6 Ady, Celestyna	7 Donata, Jana	8 Cezaryny, Dionizego	9 Dobrosławy, Dymitra	10 Małgorzaty, Makarego
15	11 Filipa, Janomira	12 Damiana, Juliusza	13 Hermenegildy, Idy	14 Bereniki, Justyny	15 Anastazji, Bazylego	16 Bernadetty, Cecylii	17 Rudolfa, Roberta
16	18 Alicji, Apoloniusza	19 Adolfa, Konrada	20 Agnieszki, Czesława	21 Anzelma, Bartosza	22 Kai, Łukasza Dzień Ziemi	23 Jerzego, Wojciecha	24 Aleksa, Feliksa
17	25 Jarosława, Marka	26 Klaudiusza, Marii	27 Anastazego, Felicji	28 Pawła, Piotra	29 Bogusława, Hugona	30 Katarzyny, Ludwika	1 Filipa, Jeremiasza Święto Pracy

Grab (*Carpinus L.*). W Polsce występuje tylko jeden gatunek rodzimy - grab pospolity (*Carpinus betulus*). Częściej możemy go spotkać w lasach (grądach) niż w zadrzewieniach, gdzie występuje jako gatunek pomocniczy, często przybierając wielopniową formę. Grab jest bardzo odporny na przycięcie, można z niego formować wspaniałe, gęste żywopłoty. Ma również najtwardsze drewno z wszystkich polskich drzew, nazywane jest ono nawet żelaznym drewnem.

Podobnie jak dąb szypułkowy lubi siedliska żyzne o glebach świeżych. Dobrze czuje się zarówno na piaskach gliniastych i glinach, jak i nadrzecznych madach, czy bardzo żyznych czarnoziemach, albo też płytkich wapiennych rędzinach. Nie powinno się go natomiast sadzić na torfowiskach. W odróżnieniu od dębu jest gatunkiem znoszącym częściowe lub całkowite ocienienie, dlatego w zadrzewieniu i drzewostanie najczęściej występuje w II piętrze i w podszycie. Dość dobrze znosi mroźny klimat. Jako gatunek pomocniczy nie spełnia istotnych funkcji produkcyjnych, a ma raczej znaczenie biocenotyczne - wzbogacające skład i strukturę zadrzewień. Wprowadzany z innymi gatunkami jako uzupełnienie dolnych pięter, pełni funkcje przeciwwietrzne i dźwiękochłonne.

Grab najlepiej czuje się w wielkopowierzchniowych, zwartych zadrzewieniach wielogatunkowych. Pod względem estetycznym odznacza się późnym rozwojem liści oraz ozdobnym pokrojem i strukturą korony. Coraz większym uznaniem cieszą się odmiany ozdobne i krzewiaste tego gatunku sadzone przy domach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej.

W mitologii Słowian grab chronił przed złymi duchami, stąd obsadzano nim granice gospodarstwa.

WIAZ

Maj May / Mai

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
17	25 Jarosława, Marka	26 Klaudiusza, Marii	27 Anastazego, Felicji	28 Pawła, Piotra	29 Bogusława, Hugona	30 Katarzyny, Ludwika	1 Filipa, Jeremiasza Święto Pracy
18	2 Anatola, Atanazego Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej	3 Anotoniny, Marii Konstytucji 3 Maja	4 Moniki, Floriana	5 Ireny, Waldemara	6 Dominika, Filipa	7 Benedykta, Gizeli	8 Lizy, Stanisława
19	9 Bożydara, Grzegorza	10 Antoniny, Izydora	11 Miry, Franciszka	12 Achillesa, Dominika	13 Glorii, Roberta	14 Bonifacego, Dobiesława	15 Nadziei, Zofii Wniebowstąpienie
20	16 Andrzeja, Szymona	17 Brunona, Weroniki	18 Aleksandry, Eryka	19 Celestyna, Iwa	20 Aleksandra, Bazylego	21 Kryspina, Tymoteusza	22 Heleny, Julii Zielone Świątki
21/22	23/30 Dezyderiusza/Ferdynanda	24/31 Joanny/Anieli	25 Grzegorza, Leona	26 Filipa, Pauliny Dzień Matki	27 Jana, Juliusza	28 Augustyna, Jaromira	29 Bogumily, Magdalen

iąz (*Ulmus L.*) Najczęściej spotykanymi gatunkami tego rodzaju na terenie całej Polski są: wiąz górski (*Ulmus glabra*) i wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*). Rzadko natomiast, pomimo swej nazwy, występuje wiąz pospolity, zwany też polnym (*Ulmus campestris*). Powodem takiego stanu rzeczy jest „holenderska choroba wiązów” (grafioza), od której najbardziej cierpi właśnie ten ostatni gatunek. Choroba wywoływana jest przez grzyby przenoszone na drzewa przez chrząszcze.

Wiązy preferują gleby świeże, wilgotne i wytrzymują okresowe zalewy. Mają zastosowanie głównie w zadrzewieniach parkowych i alejowych. Czasem można je spotkać rosnące przy wiejskich zagrodach lub wśród pól. Jako gatunek znoszący ocienienie, nadaje się do wprowadzania w dolnych i dennych strefach jarów i wąwozów. Dawniej cenione jako składnik zadrzewień przydrożnych, obecnie na skutek chorób rzadko tam spotykane. Nie występują wielkopowierzchniowo. Samotnie rosnący wiąz może świadczyć o żyznej i urodzajnej glebie.

Podobno wiązy występowały na terenie Eurazji już 65 milionów lat temu. Po ustąpieniu lodowca znów pojawił się w Europie.

JESION

Czerwiec June / Juni

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
22	30 Ferdynanda, Joanny	31 Anieli, Kamila	1 Magdaleny, Jakuba Dzień Dziecka	2 Erazma, Marcelego	3 Klotyldy, Leszka	4 Franciszka, Karola	5 Bonifacego, Walerii
23	6 Danuty, Dominiki	7 Roberta, Wiesława	8 Maksyma, Medara	9 Dominika, Efrema	10 Bogumiła, Diany	11 Barnaby, Benedykta	12 Gwidona, Jana
24	13 Antoniego, Lucjana	14 Elizy, Bazylego	15 Jolanty, Wita	16 Aliny, Anety	17 Adolfa, Alberta	18 Elżbiety, Marka	19 Gerwazego, Protazego I Dzień Lata
25	20 Bogny, Bogumili	21 Alicji, Alojzego	22 Pauliny, Flawiusza	23 Wandy, Zenona	24 Jana, Danuty	25 Doroty, Łucji	26 Jana, Pawła Dzień Ojca
26	27 Cyryla, Marii	28 Ireneusza, Leona	29 Piotra, Pawła	30 Emilii, Lucyny	1 Haliny, Marcina	2 Jagody, Marii	3 Anatola, Jacka

esion (*Fraxinus L.*). Drzewo często spotykane w przydrożnych zadrzewieniach. Gatunkiem rodzimym na terenie Polski jest jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*). Swą nazwę zawdzięcza wysokiej i strzelistej sylwetce. Dzięki niej jest też czasem nazywany arystokratą wśród drzew. Charakterystyczne u jesionu jest to, że choć dożywa 300 lat, to rosnąć przestaje w wieku 100 lat.

Ze względu na swoje duże wymagania glebowe nie rośnie wszędzie. Preferuje gleby żyzne, wilgotne, ale nie podmokłe. Pomimo sporych wymagań w stosunku do naświetlenia, dobrze odnajduje się w dolnych partiach zboczy i na dnie wąwozów. Jego zaletą jest odporność na mrozy, dlatego też ostry klimat północno - wschodniej Polski nie stanowi dla niego problemu.

Wśród funkcji ochronnych, podstawowe znaczenie ma jako osłona przeciwwietrzna. Natomiast wartością produkcyjną jest drewno jesionu - charakteryzujące się dużą twardością i sprężystością.

Jesion zalecany jest do wprowadzania w zadrzewieniach śródpolnych oraz w pobliżu rzek i potoków. W przypadku tych pierwszych warto pamiętać, by gatunek ten nie sąsiadował bezpośrednio z uprawami rolnymi ze względu na dużą konkurencję korzeniową. Z tego też względu oraz z powodu dość szeroko rozrastającej się korony nie powinien być sadzony przy drogach publicznych, a jeżeli już, to raczej przy drogach ekspresowych i autostradach, gdzie znajdzie dla siebie odpowiednio dużo miejsca. Można go sadzić przy zabudowaniach gospodarczych. Zdecydowanie omijać należy tereny przemysłowe, ze względu na niską odporność drzewa na zanieczyszczenia. Bardzo dobrze czuje się w zadrzewieniach jednogatunkowych - rzędowych lub powierzchniowych. Jako duże drzewo jest też gatunkiem górującym nad innymi osobnikami i zajmuje I piętro.

Pod względem estetycznym i krajobrazowym, charakteryzuje się bardzo późnym rozwojem liści wiosną oraz ozdobnym pokrojem i strukturą korony.

W wierzeniach Słowian jesion był obok dębu najczęściej obecnym drzewem w „świętych gajach”. Przypisywana mu była zdolność ściągania gromów, dlatego wiąże się go z bogami piorunów. Liście Jesionu włożone pod prześcieradło miały pomagać, jak niegdyś sądzono, w kojeniu waśni małżeńskich.

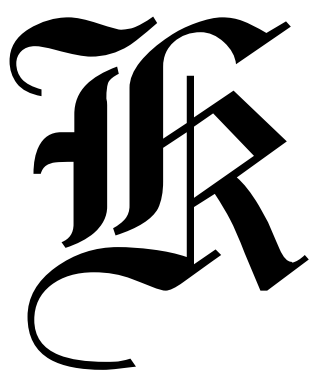

KLON

Lipiec July / Juli

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
26	27 Cyryla, Marii	28 Ireneusza, Leona	29 Piotra, Pawła	30 Emilii, Lucyny	1 Haliny, Marcina	2 Jagody, Marii	3 Anatola, Jacka
27	4 Innocentego, Malwiny	5 Antoniego, Filomeny	6 Dominiki, Gotarda	7 Cyryla, Estery	8 Edgara, Elżbiety	9 Lukrecji, Mikołaja	10 Amelii, Antoniego
28	11 Benedykta, Karoliny	12 Bonifacego, Brunona	13 Andrzeja, Ernesta	14 Bonawentury, Kamila	15 Dawida, Henryka	16 Benedykta, Benity	17 Aleksego, Anety
29	18 Erwina, Kamila	19 Marcina, Wincentego	20 rederyka, Czesława	21 Dalidy, Daniela	22 Bolesławy, Magdaleny	23 Apolinarego, Bogny	24 Kingi, Krystyny
30	25 Jakuba, Krzysztofa	26 Anny, Grażyny	27 Julii, Lilii	28 Aidy, Innocentego	29 Marty, Olafa	30 Aldony, Julity	31 Ernestyny, Heleny

lon (*Acer L.*). W Polsce występują trzy rodzime gatunki tego rodzaju: klon pospolity (*Acer platanoides*), klon polny (*Acer campestre*) i klon jawor (*Acer pseudoplatanus*). Drzewa te są łatwe do rozpoznania po wyglądzie liści. Szczególnie pięknie klony wyglądają jesienią, gdy ich liście mieniają się wieloma kolorami. Co ciekawe, na terenie Ameryki Północnej klon zwyczajny jest uważany za gatunek inwazyjny, podczas gdy w Polsce, dużym zagrożeniem dla gatunków rodzimych jest pochodzący stamtąd klon jesionolistny (*Acer negundo*).

Klon pospolity charakteryzuje się łatwością adaptacji do nowych warunków i dobrze przyjmuje się po posadzeniu. Gatunek ten jest szczególnie cenny w zadrzewieniach, w tym również jego liczne odmiany ozdobne. Ze względu na gęste ulistnienie pełni przede wszystkim funkcję przeciwwietrzną i dźwiękochłonną. Z tego samego powodu niewskazane jest jego sadzenie w pobliżu budynków mieszkalnych. Obfity opad liści jesienią, aczkolwiek pięknych i kolorowych, stanowi dla użytkowników nieruchomości sporą uciążliwość. Drzewo doskonale nadaje się do nasadzeń wzdłuż dróg wszystkich kategorii, w zadrzewieniach śródpolnych oraz w sąsiedztwie z uprawami ogrodniczymi. W warunkach naturalnych często jest obecny przy zabudowaniach gospodarczych. Odmiany ozdobne są zaś częstym elementem zadrzewień miejskich.

Dobrze rośnie zarówno w zadrzewieniach jedno, jak i wielogatunkowych. Sadzony powinien być pojedynczo, w rzędach lub niewielkich grupach lub kępach. W przypadku klonu niewskazane są nasadzenia wielkopowierzchniowe.

Powiedzenie „odpukać w niemalowane drewno” łączy się właśnie z klonem. W dawnych czasach jako drzewo stare i piękne miał sprawować opiekę nad żywymi i umarłymi. W celu odstraszenia złych mocy zmarłego przed pochowaniem układano na klonowej desce. Pukanie w taką deskę wspomagało jej opiekuńcze działanie.

LIPA

Sierpień August / August

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
31	1 Juliana, Justyna	2 Alfonsa, Euzebiusza	3 Augustyna, Lidii	4 Dominika, Jana	5 Mariana, Marii	6 Jakuba, Sławy	7 Doroty, Kajetana
32	8 Cypriana, Dominika	9 Edyty, Klarysy	10 Blanki, Borysa	11 Filomeny, Lecha	12 Euzebia, Klary	13 Diany, Hipolita	14 Alfreda, Euzebiusza
33	15 Marii, Napoleona Święto Wojska Polskiego Wniebowzięcie NMP	16 Joachima, Rocha	17 Julianny, Jacka	18 Bronisławy, Heleny	19 Bronisława, Juliana	20 Bernarda, Samuela	21 Joanny, Franciszki
34	22 Marii, Cezarego	23 Apolinarego, Filipa	24 Bartłomieja/Bogdana	25 Józefa, Luizy	26 Aleksandra, Marii	27 Józefa, Kalasantego	28 Patrycji, Augustyna
35	29 Beaty, Flory	30 Feliksa, Róży	31 Bogdana, Izabeli	1 Bronisława, Idziego	2 Juliana, Seweryna	3 Grzegorza, Izabeli	4 Idy, Julianny

lipa (*Tilia*). Na terenie północno-wschodniej Polski powszechnie występuje lipa drobnolistna (*Tilia cordata*). Jest to długowieczne drzewo, mogące żyć ponad 1000 lat. W naszych warunkach klimatycznych dorasta do 37 m wysokości. Drzewa tych rozmiarów rosną w Puszczy Białowieskiej i prawdopodobnie są najwyższymi przedstawicielami tego gatunku w Europie. Niektóre samotnie rosnące egzemplarze przewyższają grubością nawet dęby. Ich obwód mierzony na wysokości 1,3 m znacznie przekracza 10 m. Wiek najstarszych lip w Polsce określa się na ok. 500 lat.

Lipa drobnolistna wymaga gleb średniożyznych i w takim samym stopniu uwilgotnionych - nie lubi siedlisk podmokłych. Jest światłolubna, ale znosi częściowe ocienienie, dlatego też można ją sadzić na zacienionych zboczach. Nieoceniona rola lip pod względem pełnionych funkcji, to przede wszystkim baza pokarmowa dla owadów zapylających, a w szczególności stale zmniejszającej się populacji pszczoły miodnej. Kwiaty lipy wykorzystywane są w przemyśle farmaceutycznym, a drewno cieszy się uznaniem rzeźbiarzy ze względu na swoje miękkość i łatwość poddawania się obróbce.

Lipa z powodzeniem może być wprowadzana przy szlakach komunikacyjnych, w zadrzewieniach śródpolnych poza strefą stykową z uprawami rolnymi, a także w pobliżu upraw ogrodowych. Nie jest szczególnie polecana do sadzenia przy zabudowaniach mieszkalnych, ponieważ często odwiedzające ją pszczoły mogą stanowić zagrożenie, szczególnie dla osób uczulonych na ich jad. Wskazane jest natomiast jej wykorzystanie jako pas izolujący obiekty przemysłowe. Jest ważnym elementem biocenozy.

Przez Słowian uważana była za drzewo święte. Miała chronić przed piorunami i złymi duchami. Przekonanie to przejęli potem chrześcijanie i bardzo często wieszali figurki Matki Boskiej na lipie i budowali kapliczki pod lipami. To drzewo pojednania. Niegdyś, gdy dwa zwaśnione rody dochodziły do zgody, sadziły lipę na granicy swych posiadłości, by pilnowała pokoju. W okolicy jeziora Miedwie dziś jeszcze można podziwiać „Wieniec Zgody”, czyli rząd lip wspólnie zasadzony przez rajców Szczecina i Starogardu w dniu zawarcia przymierza po kilkuletnim zatargu między obydwoma miastami.

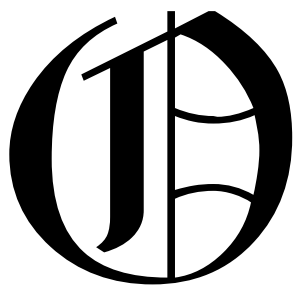

OLCHA

Wrzesień September / September

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
35	29 Beaty, Flory	30 Feliksa, Róży	31 Bogdana, Izabeli	1 Bronisława, Idziego	2 Juliana, Seweryna	3 Grzegorza, Izabeli	4 Idy, Julianny
36	5 Doroty, Teodora	6 Beaty, Eugeniusza	7 Domostawy, Reginy	8 Adrianny, Marii	9 Jacka, Piotra	10 Aldony, Łukasza	11 Dagry, Hiacynta
37	12 Amadeusza, Gwidona	13 Aureliusza, Eugenii	14 Benedykta, Cypriana	15 Albina, Nikodema	16 Edyty, Kamili	17 Justyny, Franciszka	18 Ariadny, Ireny
38	19 Konstancji, Januarego	20 Eustachego, Euzebi	21 Hipolita, Jonasza	22 Joachima, Maurycego	23 Bogusława/Hieronima I Dzień Jesieni	24 Gerarda, Teodora	25 Aurelii, Kleofasa
39	26 Delfiny, Łucji	27 Kosmy, Damiana	28 Marka, Wacława	29 Gabriela, Michała	30 Hieronima, Honoriusza Dzień Chłopaka	1 Danuty, Igora	2 Dionizego, Teofilaerarda

Olcha (*Alnus Mill.*). Najczęściej spotykaną na terenie Polski jest olcha czarna (*Alnus glutinosa*).

Olchy stanowią najbardziej charakterystyczny element krajobrazu nadrzecznego. Zazwyczaj występują w grupach po kilka, kilkanaście sztuk lub powierzchniowo. Rosnąc samotnie w zadrzewieniu śródpolnym, najczęściej są oznaką wysokiego poziomu wód gruntowych. Łatwo rozmnażają się zarówno z nasion przemieszczanych z nurtem rzecznym, jak i z odrośli. Pnie po ściętych drzewach przybierają w kontakcie z powietrzem charakterystyczną pomarańczową barwę. Dzięki bakteriom zlokalizowanym w brodawkach korzeniowych ma zdolność wiązania azotu z powietrza i uwalniania go do gleby.

Olcha czarna, to gatunek zalecany do zadrzewiania użytków zielonych i nadwodnych. Zdecydowanie nie nadaje się do nasadzeń w miejscach suchych - pozbawionych wilgoci, czyli nie spotkamy jej przy drogach, z wyjątkiem tych gruntowych, biegnących wzdłuż brzegów rzek i jezior. Próżno również szukać jej w centrach miast, na terenach urządzonej zieleni. Gdy się jednak zdarzy, że olcha wyrośnie na glebie piaszczystej, to zazwyczaj przyjmuje wówczas formę krzaczastą.

Drzewa te są często jedynym schronieniem dla zwierząt wędrujących wzdłuż rzek i jezior w poszukiwaniu nowych żerowisk.

W dawnych czasach olchę uważano za drzewo „medialne”, pobudzające zdolność jasnowidzenia.

JARZĄB

Październik October / Oktober

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
39	26 Delfiny, Łucji	27 Kosmy, Damiana	28 Marka, Wacława	29 Gabriela, Michała	30 Hieronima, Honoriusza Dzień Chłopaka	1 Danuty, Igora	2 Dionizego, Teofilaerarda
40	3 Teresy, Gerarda	4 Edwina, Rozalii	5 Apoloniego, Marcelego	6 Artura, Brunona	7 Marii, Marka	8 Brygidy, Pelagii	9 Arnolda, Dionizego
41	10 Daniela, Pauliny	11 Aldony, Aleksandra	12 Eustachego, Maksymiliana	13 Edwarda, Geralda	14 Bernarda, Dominika Dzień Nauczyciela	15 Jadwigi, Teresy	16 Ambrożego, Gerarda
42	17 Małgorzaty, Ignacego	18 Juliana, Łukasza	19 Pawła, Piotra	20 Ireny, Kleopatry	21 Urszuli, Hilarego	22 Korduli, Filipa	23 Marleny, Seweryna
43/44	24/31 Marcina/Augusta	25 Darii, Ingi	26 Ewarysta, Damiana	27 Iwony, Sabiny	28 Wioletty, Jacka	29 Edmunda, Przemysława	30 Augusta, Krzysztofa

J

arzqb (*Sorbus L.*). Najbardziej znanym rodzimym gatunkiem tego rodzaju jest jarzqb pospolity (*Sorbus aucuparia*), potocznie zwany jarzqbina. Cechą pozwalającą łatwo rozpoznać to drzewo, to jego piękne, czerwone owoce. Dzięki swojemu efektownemu wyglądowi jarzqbina podnosi walory krajobrazowe terenu, na którym występuje. Późną jesienią, a nawet zimą jej owoce stanowią bazę pokarmową dostępną wielu gatunkom ptaków, chociażby takich jak chociażby kosy czy gile.

Jako składnik zadrzewienia zalecany szczególnie na gleby mniej żyzne - piaski słabogliniaste i lekkie gliny, chociaż z powodzeniem można go też wprowadzać na czarnoziemach. Jest gatunkiem światłożądnym, dobrze znoszącym surowy klimat. Ze względu na swoje niezbyt okazałe rozmiary, można go sadzić na szczytach stoków i stromych, dobrze nasłonecznionych zboczach wąwozów. Podstawowe funkcje pełnione przez ten gatunek, to przede wszystkim funkcja biocenotyczna i estetyczna. Ma małe znaczenie w pełnieniu zadań ochronnych oraz produkcyjnych.

Zalecany do stosowania w zadrzewieniach sródpolnych, na łąkach i pastwiskach oraz przy drogach lokalnych o mniejszym znaczeniu komunikacyjnym. Chętnie sadzone są jego odmiany ozdobne w zadrzewieniach miejskich, przy alejach i budynkach użyteczności publicznej. Szczególnie przydatny jest również w pasach izolacyjnych przy obiektach przemysłowych i wysypiskach. Wskazane jest sadzenie tego gatunku w rzędach lub powierzchniowo w zadrzewieniach wielogatunkowych.

Jarzqb pospolity, podobnie jak człowiek, rzadko dożywa 90 lat i dlatego, poprzez analogię był w dawnych wierzeniach kojarzony z jego życiem. Gatunek ten był traktowany jako drzewo wróżebne, ostrzegające przed niebezpieczeństwami. Uważano, że obfite gubienie owoców jeszcze jesienią, zwiastuje nadchodzące nieszczęście.

BRZOZA

Listopad November / November

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
44	31 Augusta, Kryszytofa	1 Juliana, Łukasza Wszystkich Świętych	2 Bohdana, Bożydara Dzień Zaduszny	3 Sylwii, Huberta	4 Karola, Olgiera	5 Elżbiety, Sławomira	6 Feliкса, Leonarda
45	7 Kariny, Antonigo	8 Klaudiusza, Seweryna	9 Aleksandra, Gracji	10 Andrzeja, Ludomira	11 Bartłomieja, Marcina Narodowe Święto Niepodległości	12 Renaty, Witolda	13 Mikołaja, Stanisława
46	14 Emila, Judyty	15 Alberta, Leopolda	16 Edmunda, Gertrudy	17 Grzegorza, Salomei	18 Anieli, Romana	19 Elżbiety, Seweryna	20 Anatola, Edmunda
47	21 Alberta, Janusza	22 Cecylii, Marka	23 Adel/Andrzeja	24 Flory, Jana	25 Katarzyny, Erazma	26 Konrada, Lechosława	27 Waleriana, Wirgiliusza
48	28 Grzegorza, Zdzisława	29 Błażeja, Saturnina	30 Andrzeja, Maury Andrzejki	1 Elgirusza, Edmunda	2 Balbiny, Biblianny	3 Franciszka, Ksawerego	4 Barbary, Krystiana Barbórka

Brzoza (*Betula L.*) Drzewo pionierskie, pojawiające się jako jedno z pierwszych na niezagospodarowanych obszarach. Nasiona, choć mają niewielką zdolność kiełkowania, to jednak są tak licznie produkowane przez roślinę, że gatunek ten szybko rozprzestrzenia się zajmując wolne tereny. Brzozy dożywają przeciętnie wieku ok. 80 lat, choć bywają osobniki żyjące i 200 lat. Najpospolitszym gatunkiem na terenie północno - wschodniej Polski jest brzoza brodawkowata (*Betula pendula*). Drzewo to w warunkach naturalnych, głównie na nieużytkowanych terenach rolniczych,

tworzy wspólnie z sosną strefy przejściowe zwane „ekotonami”, łączące zalesione powierzchnie gruntów. Takie ekotony stanowią schronienie dla zwierząt przemieszczających się pomiędzy dwoma ekosystemami w poszukiwaniu nowych miejsc bytowania.

Brzoza brodawkowata, pomimo, że jest jednym z gatunków pionierskich, który wydawałoby się nie wymaga szczególnych warunków dla swojego rozwoju, nie zadowala się siedliskami najuboższymi. Preferuje gleby świeże o średnim uwilgotnieniu, zbudowane z piasków gliniastych i glin lub lessów (pyłów). Z chęcią zasiedla silnie nasłonecznione zbocza, dobrze znosi surowy, mroźny klimat. Ze względu na swoją światłożądność, brzoza zajmuje przeważnie górne piętro w zadrzewieniu, natomiast nie radzi sobie dobrze, gdy jest przygłuszana przez inne drzewa.

Brzoza może rosnąć w różnych formach zmieszania, zarówno pojedynczo jak i w grupach, czy też w zadrzewieniach wielkopowierzchniowych - jedno lub wielogatunkowych. Może być z powodzeniem wprowadzana przy drogach wszystkich kategorii użytkowania, w zadrzewieniach śródpolnych, w pobliżu domów jednorodzinnych i budynków instytucji publicznych. Mniej pożądana jest natomiast jej obecność w sąsiedztwie budynków gospodarczych, czynnie użytkowanych łąk i pastwisk oraz ogrodów warzywnych. Zdecydowanie nie powinna być sadzona na gruntach podmokłych - w pobliżu rzek i wód stojących, które mogą podmywać płytki system korzeniowy i powodować wywracanie drzew. Ze względu na ażurową koronę nie pełni funkcji ochronnych, takich jak np. przeciwwietrzne, czy dźwiękochłonne. Nie jest też źródłem pożytków pszczelich i źle znosi silne zasolenie gleby. Jako gatunek szybkorosnący, sprawdza się natomiast przy rekultywacji terenów przemysłowych i wysypisk.

Pod względem krajobrazowym brzoza odznacza się wczesnym rozwojem liści, ozdobnym pokrojem korony oraz charakterystyczną, białą barwą pni.

W wierzeniach ludowych brzoza, to najżyczliwsze ludziom drzewo na świecie. Uważana za matkę lasu, leczyła nie tylko ciało, ale i duszę. Jednym z najczęstszych sposobów wykorzystania magicznej mocy brzóz, było używanie gałązek (witek) do straszenia i odpędzania złych duchów.

ŚWIERK

Grudzień December / Dezember

2016

Tydzień Week Woche	Poniedziałek Monday Montag	Wtorek Tuesday Dienstag	Środa Wednesday Mittwoch	Czwartek Thursday Donnerstag	Piątek Friday Freitag	Sobota Saturday Samstag	Niedziela Sunday Sonntag
48	28 Grzegorza, Zdzisława	29 Błażeja, Saturnina	30 Andrzeja, Maury Andrzeja	1 Elgirusza, Edmunda	2 Balbiny, Biblianny	3 Franciszka, Ksawerego	4 Barbary, Krystiana Barbórka
49	5 Krystyny, Sabiny	6 Emiliana, Mikołaja Mikołajki	7 Ambrożego, Marcina	8 Marii, Wirgiliusza	9 Joanny, Leokadii	10 Bogdana, Daniela	11 Damazego, Waldemara
50	12 Adelajdy, Ady	13 Łucji, Otylii	14 Alfreda, Izydora	15 Celiny, Ireneusza	16 Adelajdy, Albiny	17 Florianą, Łukasza	18 Bogusława, Gracjana
51	19 Dariusza, Eleonory	20 Bogumiły, Dominika	21 Piotra, Seweryna	22 Franciszki, Honoraty	23 Jana, Wiktorii	24 Adama, Ewy Wigilia	25 Anastazji, Eugenii Boże Narodzenie
52	26 Dionizego, Szczepana Boże Narodzenie	27 Maksyma, Teodora	28 Antoniego, Cezarego	29 Dawida, Dominika	30 Eugeniusza, Irminy	31 Sylwestra, Melanii Sylwester	1 Mieczysława, Mieszka Nowy Rok

świerk pospolity (*Picea abies.*). Drugi, obok sosny, rodzimy gatunek iglasty występujący na terenie północno - wschodniej Polski. W tym regionie osiąga swoją południowo-zachodnią granicę zasięgu. Nie występuje naturalnie w pasie Polski środkowej i zachodniej. Cechuje go charakterystyczny, stożkowaty pokrój korony - ugałęziony od samej ziemi. Występując pojedynczo w zadrzewieniu przyjmuje piękne, majestatyczne i symetryczne formy, choć z powodu braku leśnej flory grzybowej żyje krócej niż w środowisku leśnym. Podobnie jak inne drzewa zrzuca liście (igły) na zimę.

W odróżnieniu od gatunków liściastych nie wymienia całego aparatu asymilacyjnego w ciągu jednego roku, ale trwa to 3 do nawet 7 lat.

Świerk, to gatunek światłolubny, ale znoszący lekkie ocienienie. W zadrzewieniach może występować pojedynczo, rzędowo, grupowo lub zajmować duże, jedno lub wielogatunkowe powierzchnie. Ma znacznie większe znaczenie w zadrzewieniach niż inny rodzimy gatunek iglasty – sosna. Wymaga też nieco żyzniejszych i bardziej wilgotnych gleb. Sadzony w szpalerach doskonale wypełnia funkcje wiatrochronne i dźwiękochłonne. Odpowiednio wyprowadzony tworzy szczelne, zimozielone żywopłoty. Przydatny jest również w zadrzewieniach izolujących tereny przemysłowe i wysypiska. Jest to podstawowy gatunek do zakładania plantacji choinkowych. Ze względu na dużą wrażliwość na zanieczyszczenia powietrza, nie nadaje się do wprowadzania w dużych miastach.

W dawnej Polsce świerki często sadzono przy wejściu do domu, aby zagrozić drogę wszelkim negatywnym energiom. Wiązano na nim lekkie wstęgi i sprawdzano, w którą stronę wiatr je zwróci – stamtąd miało nadejść szczęście. Uważano, że przebywanie w pobliżu świerka odpędzało pokusy i nieczyste pragnienia.